जलचरजन्तुमात्रे, त्रि ॥ (यथा, महाभारते । १२ । २४७ । १८ ।
"यथा वारिचरः पक्षी न लिप्यति जले चरन् ।
विमुक्तात्मा तथा योगी गुणदोषैर्न लिप्यते ॥")

वारिचामरं, क्ली, (वारिणश्चामरमिव तदाकारपुञ्जवत्त्वात् ।) शैवालः । इति त्रिकाण्डशेषः ॥

वारिजं, क्ली, (वारिणि जायते इति । जन+डः ।) द्रोणीलवणम् । गौरसुवर्णम् । पद्मम् । (यथा, अध्यात्मरामायणे । २ । ९ । २ ।
"स तत्र वज्राङ्कुशवारिजान्वित-
ध्वजादिचिह्नानि पदानि सर्व्वतः ॥")
लवङ्गम् । इति राजनिर्घण्टः ॥ (वारिजातमात्रे, त्रि । यथा, महाभारते ।१।८१।१४।
"केनास्यर्थेन नृपते ! इमं देशमुपागतः ।
जिघृक्षुर्वारिजं किञ्चिदथवा मृगलिप्सया ॥"
"वारिजं मीनं पद्मादि वेति ।" तट्टीकायां नीलकण्ठः ॥)

वारिजः, पुं, (वारिणि जायते इति । जन+डः ।) शङ्खः । इति हेमचन्द्रः ॥ शम्बूकः । इति शब्दमाला ॥

वारितस्करः, पुं, (वारिणस्तस्करः । अलक्षितभावेन तदपहारकत्वात्तथात्वम् ।) मेघः । इति शब्दमाला ॥ वारिशोषणकर्त्तरि, त्रि । यथा,
"स्वरूपधारिणीं चेमामानिनाय निजाश्रमम् ।
संज्ञां भार्य्यां प्रीतिमतीं भास्करो वारितस्करः ॥"
इति मार्कण्डेयपुराणम् ॥

वारित्रा, स्त्री, (वारिणस्त्रायते इति । त्रै+डः । टाप् ।) छत्रम् । इति त्रिकाण्डशेषः ॥

वारिदं, क्ली, वाला । इति शब्दरत्नावली ॥

वारिदः, पुं, (वारि ददातीति । दा+"आतोऽनुपसर्गे कः ।" ३ । २ । ३ । इति कः ।) मेघः । (यथा, मृच्छटिकनाटके । ५ अङ्के ।
"विद्युद्वारिदगर्ज्जितैः सचकिता तद्दर्शनाकाङ्क्षिणी ।
पादौ नूपुरलग्नकर्द्दमधरौ प्रक्षालयन्ती स्थिता ॥")
मुस्तकः । इत्यमरः ॥ (यथा, सुश्रुते चिकित्सितस्थाने । ३८ अध्याये ।
"रास्नारग्वधवर्षाभूकटुकोशीरवारिदैः ।
त्रायमाणामृतारक्तापञ्चमूलविभीतकैः ॥"
वारिदातरि, त्रि । यथा, मनौ । ४ । २२९ ।
"वारिदस्तृप्तिमाप्नोति दीर्घमायुर्हिरण्यदः ।
गृहदोऽग्र्याणि वेश्मानि रूप्यदो रूपमुत्तमम् ॥")

वारिधिः, पुं, (वारीणि धीयन्ते अस्मिन्निति । धा+"कर्म्मण्यधिकरणे च ।" ३ । ३ । ९३ । इति किः ।) समुद्रः । इति शब्दरत्नावली ॥ (यथा, कथासरित्सागरे । १८ । ३०१ ।
"तद्वद्धोऽवततारैव वारिधौ स विदूषकः ।
न जात्ववसरे प्राप्ते सत्त्ववानवसीदति ॥")

वारिनाथः, पुं, (वारीणां नाथः ।) वरुणः । समुद्रः । मेघः । इति केचित् ॥

वारिनिधिः, पुं, (वारीणि निधीयन्ते अत्रेति । नि+धा+किः ।) समुद्रः । इति शब्दरत्नावली ॥ (यथा, राजतरङ्गिण्याम् । ३ । ७८ ।
"पाराद्वारिनिधेः प्राप्ताः काश्मीरेष्वधुनापि ये ।
राज्ञां यात्रासु निर्यान्ति ख्याता वारिध्वजाः पुरः ॥")

वारिपथिकः, त्रि, (वारिपथेन गच्छतीति । वारिपथ+"उत्तरपथेनाहृतञ्च ।" ५ । १ । ७७ । इत्यत्र "आहृतप्रकरणे वारिजङ्गलकान्तारपूर्व्वादुपसंख्यानम् ।" इति वार्त्तिकसूत्रात् ठक् ।) जलपथगामी । वारिपथं गच्छतीत्यर्थे ष्णिकप्रत्ययेन निष्पन्नः ॥ (वारिपथेन आहृतम् । इति काशिका ॥)

वारिपर्णी, स्त्री, (वारिणि पर्णान्यस्या इति ॥ वारिपर्ण+"पाककर्णपर्णपुष्पेति ।" ४ । १ । ६४ । इति ङीष् ।) कुम्भिका । इत्यमरः । १।१०।३८ ॥ अस्या गुणाः ।
"वारिपर्णी हिमा तिक्ता मृद्वी स्वाद्वी सरा पटुः ।
दोषत्रयकरी रूक्षा शोणितज्वरशोषकृत् ॥"
इति राजवल्लभः ॥

वारिपालिका, स्त्री, (वारीणि पालयति सूर्य्यरश्म्यादिभ्यो रक्षतीति । पालि+ण्वुल् । टाप् । अत इत्वम् ।) खमूलिका । इति शब्दमाला ॥

वारिप्रवाहः, पुं, (वारिणः प्रवाहः ।) निर्झरः । इति शब्दमाला ॥

वारिप्रश्नी, स्त्री, (वारिजाता प्रश्नी ।) वारिपर्णी । इति शब्दमाला ॥

वारिबदरा, स्त्री, (वारिपरिपूर्णा बदरेव ।) प्राचीनामलकम् । इति त्रिकाण्डशेषः ॥

वारिबालकं, क्ली, (वारिणो बालकम् ।) ह्रीवेरम् । इति हारावली । १७८ ॥

वारिभवं, क्ली, (वारिणे नेत्रजलाय भवति प्रभवतीति । भू+अच् ।) श्रोतोऽञ्जनम् । इति राजनिर्घण्टः ॥ (जलभवमात्रे, त्रि ॥)

वारिमसिः, पुं, (वारि मसिरिव श्यामताजनकं यस्य । सजलमेघस्यैव कृष्णवर्णत्वात् तथात्वम् ।) मेघः । इति त्रिकाण्डशेषः ॥

वारिमुक्, [च्] पुं, (वारि मुञ्चतीति । मुच्+क्विप् ।) मेघः । इति शब्दरत्नावली ॥ (यथा, रघौ । ४ । ८६ ।
"स विश्वजितमाजह्रे यज्ञं सर्व्वस्वदक्षिणम् ।
आदानं हि विसर्गाय सतां वारिमुचामिव ॥")

वारिमूली, स्त्री, (वारिणि मूलं यस्याः । "पाकवर्णपर्णेति ।" ४ । १ । ६४ । इति ङीष् ।) वारिपर्णी । इति शब्दरत्नावली ॥

वारिरथः, पुं, (वारिषु रथ इव गमनसाधनत्वात् ।) भेलकः । इति त्रिकाण्डशेषः ॥

वारिराशिः, पुं, (वारीणां राशयो यत्र ।) समुद्रः । इति त्रिकाण्डशेषः ॥ (यथा, कथासरित्सागरे । ६३ । ९८ ।
"तस्य भक्षयतो हस्ताच्च्युतमेकमुदुम्बरम् ।
जघास शिशुमारोऽत्र वारिराशिजलाश्रयः ॥"
वारीणां राशिः । जलसमूहश्च । यथा, रघौ । ४ । ४६ ।
"शैलोपमः शैवलमञ्जरीणां
जालानि कर्षन्नुरसा स पश्चात् ।
पूर्व्वं तदुत्पीड़ितवारिराशिः
सरित्प्रवाहस्तटमुत्ससर्प ॥")

वारिरुहं, क्ली, (वारिणि रोहति जायते इति । रुह+"इगुपधज्ञाप्रीकिरः कः ।" ३।१।१३५ । इति कः ।) कमलम् । इति राजनिर्घण्टः ॥ (यथा, किरातार्ज्जुनीये । ५ । १३ ।
"विकचवारिरुहन्दधतं सरः
सकलहंसगणं शुचिमानसम् ।
शिवमगात्मजया च कृतेर्ष्यया
सकलहंसगणं शुचिमानसम् ॥")
जलजाते, त्रि ॥

वारिलोमा, [न्] पुं, (वारिणि लोमानि यस्य । यद्वा, वारि लोम्नि यस्य ।) वरुणः । इति जटाधरः ॥

वारिवदनं, क्ली, (वारियुक्तं वदनं यस्मात् । तत्सेवनेन मुखे जलनिस्रावात्तथात्वम् ।) प्राचीनामलकम् । इति भूरिप्रयोगः ॥

वारिवरं, क्ली, करमर्द्दकम् । इति जटाधरः ॥

वारिवल्लभा, स्त्री, (वारि वल्लभमस्याः । स्वजनकत्वात् ।) विदारी । इति राजनिर्घण्टः ॥

वारिवासः, पुं, (वारिसमीपे वासोऽस्य । यद्वा, वारि पर्य्युषितान्नादिजलं वासयति सुगन्धीकरोतीति । वास+अण् ।) शौण्डिकः । इति हेमचन्द्रः । ३ । ५६५ ॥

वारिवाहः, पुं, (वारि वहतीति । वह+"कर्म्मण्यण् ।" ३ । २ । १ । इति अण् ।) मेघः । मुस्ता । इत्यमरः ॥

वारिवाहनः, पुं, (वाहयतीति । वाहि+ल्युः । वारीणां वाहनः ।) मेघः । इति शब्दरत्नावली ॥

वारिशः, पुं, (वारिणि सागरजले शेते इति । शी+डः ।) विष्णुः । इति त्रिकाण्डशेषः ॥

वारिसम्भवं, क्ली, (वारिप्रधानदेशेषु सम्भव उत्पत्तिर्यस्य ।) लवङ्गम् । सौवीराञ्जनम् । उशीरम् । इति राजनिर्घण्टः ॥

वारिसम्भवः, पुं, (वारिप्रधानस्थानेषु सम्भव उत्पत्तिर्यस्य ।) यावनालशरः । इति राजनिर्घण्टः ॥ (वारिषु सम्भवोऽस्य । वारिजातमात्रे, त्रि । यथा, रामायणे । ५ । ६६ । ९ ।
"इतस्तु किं दुःखतरं यमिमं वारिसम्भवम् ।
मणिं पश्यामि सौमित्रे ! वैदेहीमागतं विना ॥")

वारी, स्त्री, (वार्य्यतेऽनयेति । वृ+णिच्+"वसिवपियजिराजिव्रजिसदिहनिराशिवादिवारिभ्य इञ् ।" उणा० ४ । १२४ । इति इञ् । वा ङीष् ।) गजबन्धिनी । (यथा, रघुवंशे ।५।४५।